

EGOÏSTISCHE NEDERLANDERS EN POPULISTISCHE POLITICI

Deze week stemde de Tweede Kamer tegen een voorstel van SP kamerlid Kant dat het aantal orgaandonoren in Nederland had kunnen verdubbelen en dat jaarlijks 200 nierpatiënten het leven had kunnen redden. Is dit de volksvertegenwoordiging die wij ons wensen?

Meer dan 90% van de Nederlanders is voorstander van orgaandonatie. Dat klinkt goed, maar als puntje bij paaltje komt zijn we terughoudend: slechts 20% heeft toestemming gegeven om na zijn dood organen uit te nemen. We willen wel krijgen, maar geven, ho maar.

De meeste van ons weten verrekke weinig van hoe ons systeem van orgaandonatie werkt en welke rechten nabestaanden hebben. Ze hebben wel waanvoorstellingen van verminkte lijken en van het niet goed afscheid kunnen nemen van dierbaren als organen uitgenomen zouden worden. Het volk is dom, de Kamer daarvan een afspiegeling.

De feiten. In Nederland overlijden jaarlijks ongeveer 150.000 mensen, waarvan er slechts 3.500 als donor in aanmerking komen en er 1.130 als zodanig herkend worden. De kans dat u bij een sterfgeval met mogelijke orgaandonatie te maken krijgt is slechts 0,75%. Is dat iets om u zorgen over te maken? Als u zeker zou zijn dat het lichaam weer netjes terugbezorgd wordt, zou u dan niet ja zeggen?

Wereldwijd worden twee systemen gehanteerd. Bij het toestemmingssysteem mogen alleen na expliciete toestemming organen worden uitgenomen. Bij een bezwaarsysteem mag dat altijd, tenzij men bezwaar heeft aangetekend. In Nederland kennen we het eerste systeem en zijn er twee redenen voor het grote donortekort: we zijn te lui en we laten de nabestaanden meepraten over dingen waarover ze niks te vertellen hebben. Slechts 37% van ons heeft zijn wil geregistreerd, waarvan 52% bereid is donor te zijn.

In het voorstel van Agnes Kant zou iedereen opgeroepen worden zich te registreren. Wie niet reageert, zou een tweede brief krijgen met daarin de melding dat hij of zij geregistreerd was als donor. Men kon die registratie nog wijzigen, maar als men weer niet reageerde, was de kous af. Het voorstel zou het aantal geregistreerde donoren doen toenemen van 20% van de bevolking tot 53%. Is er iets mis met een voorstel dat alleen gevolgen heeft voor diegenen die te lui zijn om zelf een beslissing te nemen?

Het kabinet zag er niks in. Een internationale vergelijking onder 10 landen zou laten zien dat het niks oplevert en de omschakeling zou te duur zou zijn. Beide argumenten zijn onwaar. Juist is dat statisch gezien de verschillen tussen de systemen (6,13% donoren tegenover 6,64%) te klein zijn om er conclusies aan te verbinden. Je kunt dan ook het voordeel aan de twijfel, of aan het gezonde verstand, geven. De omschakelkosten, € 40 miljoen eenmalig, zijn er in twee jaar uit: een extra donor bespaart € 100.000 per jaar. Belangrijker nog: een leven is ongeveer € 5 miljoen waard. 200 gespaarde levens is 1 miljard. Een rendement van 5.000% is op niet veel markten te halen.

Het tweede probleem is de familie, die zich het recht op het dode lichaam toeigent en wil meebeslissen over wat ermee gebeurt. Meer dan de helft van de nabestaanden vindt dat hun mening altijd gevraagd moet worden. Onzin, wat men niet heeft, kan men niet claimen, en moet door de arts niet gegeven worden.

In plaats van Nederlanders duidelijk te maken wat hun rechten en plichten zijn, kiezen kabinet en Kamer voor angsthazerij. Zij laten het volk in de waan en handelen er naar. De 200 patiënten die dit jaar nodeloos sterven, stemmen bij de volgende verkiezingen niet en leveren geen zetels op. De Kamer richt zich naar de massa. Waarom zou men 50% van de kiezers tegen zich in het harnas jagen?

Eric van Damme

(Hoogleraar economie CentER en directeur TILEC, het Tilburg Center for Law and Economics, Universiteit van Tilburg.)